

Oleeé!

Torno a ser aquí

Jordi Vendrell

Escrits de Jordi Vendrell, amistats i col·laboradors del programa *L'orquestra*.
Edició a cura de Nurith Levy i Jordi Rodon

Cal·ligraf

Oleeeé!

Torno a ser aquí

Jordi Vendrell

Edició a cura de Nurith Levy i Jordi Rodon
Impulsor del projecte: Benjamí Villoslada

Edicions Cal·lígraf
Figueres, 2025

Primera edició – maig de 2025

Publicació

Edicions Cal·lígraf
Monturiol, 2, 1r 1a
17600 Figueres
Tel (0034) 615 26 17 64
www.edicionscalligraf.com
info@edicionscalligraf.com

Disseny i maquetació

Joan Carles Punsola

Correcció

Núria García Caldés

ISBN

978-84-129965-5-5

Dipòsit legal

GI 759-2025

© del textos

Els respectius autors

© de les fotografies

Els respectius autors

© de la imatge de coberta

Maria Espeus

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, la reproducció parcial o total d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic. Les infraccions d'aquests drets es troben sotmeses a les sancions establertes a les lleis.

Taula

Pròleg	11
Introducció als escrits de Jordi Vendrell Iu Forn	17
Si aixequés el cap Albert Om	19

JORDI VENDRELL

Diari de <i>L'orquestra</i> . Un programa de ràdio	25
No m'ho hauria pogut imaginar mai, que treballaria a la ràdio	113
Avui, aquí, la ràdio	123
Escenes	
Boadella	127
Roser Comellas	128
Isabel Bes	129
La ràdio cura	131
La ràdio mata	133

ELS AMICS

Àlbum de fotos Anna M. Vidal	137
Per en Jordi Àngels Massagué	142

En Vendrell del carrer Vendrell Anna Piella	144
Flaix Assumpta Cabasa	150
Generós Benjamí Villoslada	151
Jordi endins (cantanta) Elvira Teruel	157
La discogràfica Jaume Arnella	160
La Llum que perdura Jaume Isal Vallès	163
Vincles al Motel Jaume Subirós	165
Tu hi poses la música Joan Baixas	168
Un seductor nat Joana Clusellas i Jordi Pujol	170
La planta de la sort Jordi Rodon	171
I què hi feia, en Jordi Vendrell, en aquella Catalunya Ràdio que no va arribar a ser? Josep M. Martí	174
No estava per hòsties. Pensament vendrellià expressat en radicalitat de faig Martí Boada	177

Records	
Mercè Carbajal	178
Amb amor, allà on siguis	185
Mercè Molist	
Tres quarts i mig	186
Miquel Masgrau	
Converses de balcó	190
Nurith Levy	
El Lloro	192
Oleguer Sarsanedas	
<i>Au revoir</i> , Jordi	196
Pere Ferrer	
Oferiu coca als rebels que fracassaren	198
Xavier Montanyà	
Viure amb alegria	201
Eulàlia Ramon	
 LA FAMÍLIA	
Records del nostre germà	207
Montserrat i Rober Vendrell	
 ELS COL-LABORADORS DE L'ORQUESTRA	
Una veu, un to i un registre diferents	213
Joan Manuel Tresserras	
Testimoni personal	219
Josep Murgades	

Àpali	224
Llorenç Valverde	
Un esperit lliure	226
Quico Pi de la Serra	
Un monstre i un mestre (per a mi)	227
Vicent Partal	
ANNEX	
El 10 de juliol de 1992	233
Ramon Piqué	
La darrera orquestra. 10 de juliol de 1992	
Catalunya Ràdio (transcripció)	238
Perfil biogràfic i professional	257
Índex onomàstic	261

Pròleg

NURITH LEVY i JORDI RODON

Al llibre que teniu a les mans hi trobareu el diari de *L'orquestra* que Jordi Vendrell va escriure des del moment que Catalunya Ràdio li va proposar de fer un programa diari al migdia: Com el pensa, com el prepara, com hi troba un nom, etc. Al diari hi va acabar comentant els programes de tot el primer any.

També hi podreu llegir alguns dels textos que en Jordi Vendrell ens va deixar amb reflexions sobre la ràdio, i coneixereu el grup dels Àpali, sabreu qui són i el perquè al cap de més de vint anys es manté ben viu.

Tot plegat va començar quan en Benjamí Villoslada proposà a Nurith Levy reiniciar el projecte d'un llibre a partir del diari i va convidar a Jordi Rodon a fer equip. No ens agradava que hagués quedat sense veure la llum quan hi havia tanta gent que escoltava *L'orquestra*; ara tindran l'oportunitat de tornar a connectar amb el que vivien mentre es va emetre el programa, i també podran connectar amb el present perquè el llibre és una oportunitat de reflexionar sobre el pas del temps i el nostre país.

Ens vam il·lusionar molt, amb la proposta de Benjamí Villoslada, ens semblava un material interessant, en teníem ganes, vam saber fer l'equip que calia i trobar el temps per dedicar-hi, i encara ens vam convertir en detectius quan vam necessitar trobar gent que d'entrada semblava impossible i que tot i això vam arribar a localitzar. Ens havíem compromès a fer tot el possible perquè el projecte fos una realitat, i ens semblava una molt bona manera de tancar el dol de l'estimat amic.

La nostra aportació ha estat donar-hi forma, i hem volgut complementar-ho escoltant la veu de les persones que el van acompanyar

al llarg de la vida amb més o menys intensitat, i que van compartir moments amb ell. Així, ens vam posar en contacte amb col·laboradors del programa *L'orquestra*, amb amics en general, amb el grup dels Àpali que ens trobem cada any coincidint amb l'aniversari de la seva mort, i altres coneguts.

El programa *L'orquestra* fou censurat el divendres 12 de juliol de 1992, quan la conversa va tractar sobre les detencions d'independentistes en creure que podien protestar contra les Olimpíades que se celebraven a Barcelona. El tancament va ser traumàtic per a en Jordi i moltíssimes persones més. Molts seguidors del programa es van manifestar davant la seu de Catalunya Ràdio.

La vida d'en Jordi va canviar per sempre. Va ser un líder d'audiència irrefutable que mereix un reconeixement que no se li ha donat mai. També ens deixà uns textos que parlen de la ràdio –de l'ofici de fer ràdio– que poden interessar a les noves generacions de periodistes.

El llibre necessitava una presentació d'en Jordi Vendrell mateix, l'hem fet breu i simulant ser ell. Com diu, el projecte és seu; el tenia ben guardat i organitzat al seu ordinador, en carpetes de documents inèdits i de reculls d'articles, guions, projectes i altres escrits.

Vaig morir el 8 de juliol de 2001 després d'una estada a l'Hospital de la Vall d'Hebron. No us avorriré amb la meva malaltia, el millor va ser la gent que em va estar cuidant, les amistats i el personal sanitari, i les visites. A casa tot va quedar com ho havia deixat, l'ordinador apagat i les ulleres a sobre la taula. Després del funeral, que va ser un rotllo, uns quants amics van començar a buidar la casa. Estava de lloguer a Campins i els propietaris volien que a l'agost ja hi poguessin entrar uns altres llogaters. Va ser així que en Rodon va buidar el meu flamant iMac Cube i va gravar un CD-ROM amb els continguts dels meus documents. L'Oleguer va heretar l'ordinador, ja formatat i sense dades personals. En Benjamí va tenir cura del contingut del CD, ho va guardar al núvol per seguretat i el va compartir amb la Nurith. Tots dos es van estar mirant el que hi havia, i així van passar anys. En Benjamí considerava que el diari que vaig començar sobre el programa *L'orquestra* tenia molt valor, li agradava molt, i també altres escrits sobre la ràdio i l'ofici, que li eren escrits

inspiradors. Va fer bona feina revisant l'edició, ja que jo treballava amb MacWrite i va haver de convertir i revisar moltes coses del document per deixar-lo en condicions. Al final, en va publicar algunes entrades al seu blog, però no va ser fins a proposar-ho a la Nurith que els meus escrits no van agafar forma definitiva. I aquí estem.

L'esperit de Jordi Vendrell

En Jordi Vendrell va il·luminar la vida de molta gent, no només la de les persones que tenia al voltant sinó també a través de les ones radiofòniques. No sé si trobaríem algú que l'hagi conegut i no tingui un bon record per explicar. Era un home tímid que moltes vegades, en lloc de parlar, et mirava i t'ho deia tot. La seva llum era molt més àmplia que les seves ombres. En el seu món la màgia ocupava un lloc important. Per aquestes i altres coses els seus amics ens continuem trobant cada any i el recordem. Perquè el seu rastre no s'ha perdut, perquè el trobem a faltar.

Els Àpals, cada any al mes de juliol, tornem al petit cementiri de Campins on reposa en Jordi Vendrell. Podem i reguem el roser que vam plantar al costat de la seva tomba, fem neteja del marbre on es llegeix el seu nom i la paraula «Àpali», encenem un encens i unes espelmes i la fem petar. Tornen a sorgir històries que ja coneixem, d'altres que algú ha trobat en un petit racó de la memòria i que encara no havien sortit, i ens fan riure, ens emocionen i fem memòria. Recordem el nostre amic estimat.

Alguns es van conèixer al funeral. També n'hi ha que s'havien conegut quan tenien cura de l'amic a l'Hospital de la Vall d'Hebron, l'havien intervingut a la columna i necessitava ajuda, i res millor que la de la gent que t'estima i et vol cuidar. En Jordi es deixava cuidar, ho feia molt fàcil. Els dies de l'hospital van ser una festa, «mal m'està dir-ho» —com asseguraria en Vendrell—, perquè sempre trobava alguna cosa per riure malgrat el seu estat. El company d'habitació era un niu d'anècdotes que ens explicava a cau d'orella. Van ser cinquanta dies en

els quals en Jordi es divertia «repartint cromos», jugant a fer coincidir gent que no es coneixia i gaudint dels resultats. Visualitzava el mar a través de la finestra de l'habitació pensant en la paella que aniríem a fer quan sortís...

Així doncs, cada any, quan la *solana* que cau al cementiri de Campins ja és massa forta, ens en anem a fer un àpat plegats i a continuar recordant i celebrant la vida, i sobretot a compartir el record d'en Jordi Vendrell, que és el fil que ens uneix.

En alguna època de les nostres vides, tots nosaltres hem estat tocats per la màgia d'en Vendrell. La seva ombra és llarga, tan llarga que des del juliol del 2001 cada any entre juny i juliol acudim a la cita (excepte el 2020, l'estiu fort de la pandèmia).

Tan senzill com això, els «Àpali» som un grup de persones que estimaven i estimem Jordi Vendrell. Compartim el fet de ser amics d'en Jordi, i això ens va convertir en una comunitat peculiar. També vam compartir la seva pèrdua, i la continuem compartint commemorant la seva mort cada any amb una trobada, en el sentit d'escoltar-se i renovar un vincle profund i silenciós que cohesiona la comunitat. Arran de la pèrdua cadascú va fer el seu dol com va poder i a la seva manera; aquest llibre també té el propòsit d'esdevenir un treball de dol compartit que s'estendrà a tots els que l'escoltaven per la ràdio i que hi estaven en sintonia. Els Àpali, en aquest llibre, hem estat capaços d'escriure sobre nosaltres i sobre en Jordi, l'hem retrobat també a través de recuperar el seu text sobre la preparació de *L'orquestra* i intentant que la seva veu sigui altra vegada escoltada, esperem, per periodistes futurs i nous; perquè dignifiquin una feina tan valuosa des de la llibertat i l'alegria, com en Jordi ens va ensenyar i que ha estat el seu llegat més valuós amb relació al periodisme.

Ens hauria agradat que hi participés el seu amic Quim Monzó, amb qui va compartir el programa *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*. També en Xavier Salvà, la Dolors Martínez i la Judith Sala, pels seus vincles professionals i d'amistat amb en Jordi, però van declinar la invitació.

Malauradament, hem fet tard amb altres col·laboradors de *L'orquestra*: Àngela Miquel, Antoni Dalmau, Avel·lí Artís «Tísner», Carles Santos, Isabel Clara Simó, Jaume Lorés, Josep M. Bardají, Modest Prats, Modest Cuixart,

Maria Antònia Pelauzy, Ramon Montanyà, Ramon Trias Fargas i Josep M. Terricabras, de qui malauradament no hem pogut comptar amb el seu escrit tot i que a començament d'abril del 2024 ens va confirmar que hi participaria: «A mitjan maig serà molt difícil que tingui l'escrit, a finals seria una altra cosa».

Amb la intenció de donar context, hem decidit acabar el llibre amb alguns escrits, i esperem que la lectura corresponent sigui tan fascinant com el projecte ho ha estat per nosaltres.

Trobada dels Àpali al cementiri de Campins l'any 2024.

Introducció als escrits de Jordi Vendrell

IU FORN

Era de la marca Lavis. Feia poc més d'un pam. El detall —no menor— que la convertia en diferent a totes les altres era la funda. Marró. De pell. I molt gruixuda. Amb uns forats rodons davant l'altaveu. Perquè hi passés el so. Aquella ràdio, primer va obrir-me les portes a un nou món. Després, a la que ha estat la meva professió. I la culpa d'això últim va ser seva. D'en Vendrell. Estem parlant de finals dels anys setanta del segle passat.

Esperava cada nit per sentir-lo al programa *Al mil por mil* de RJ2, Ràdio Joventut en FM. Cap a dos quarts d'onze presentava unes quantes cançons. Diferents a la resta. I amb aquella veu tan particular. I aquelles frases tan seves: «Apa-li» i «Que nevi, nen, que nevi». Després apareixien per allà al mig la Françoise, en Montesol, en Tito B. Diagonal i en Pallardó tancant l'emissió a l'una en punt de la matinada amb el «I'm Not in Love» dels 10cc. I allà mateix, en aquell dial trencador, diumenge al matí era el torn d'*El sacapuntas*, amb Josep Maria Bachs, Jordi Estadella, José María Pallardó i Miquel Arguimbau. Part de la ràdio musical i d'humor del segle XXI es va construir allà. I jo vaig voler ser com ell. Com en Jordi Vendrell. I per això l'estiu de l'any 1982 vaig començar a col·laborar amb Ràdio Cubelles.

Dec ser dels pocs catalans de la meva generació i referents radiofònics que no va sentir mai ni un programa d'*El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*. Per què? Bé, diguem que en aquell moment estava en un altre lloc i per altres coses. Vaig recuperar en Jordi Vendrell a principis dels anys noranta. Al matí em guanyava la vida fent de guionista en un concurs infantil de TVE-Sant Cugat i a la tarda arxivant factures en una agència de viatges. En aquell altell ple de papers i presatges plens de més paper, el meu dinar eren la seva orquestra i un entrepà. Aquella hora de ràdio m'entretenia, m'informava i, sobretot,

em feia saber. M'aportava uns coneixements i una visió de les coses que no m'arribaven per cap altra banda. Amb *L'orquestra* vaig aprendre molt.

Havien passat tretze anys i, formalment, era el mateix to desmarxat, de «passava per aquí i ara farem un miqueta de ràdio» de RJ2. La diferència, fonamental, era que llavors jo començava a saber de què anava aquest negoci i podia detectar que allò no era improvisat. Que al darrere hi havia una intenció. Una idea. Un sentit. Això que ara en diem un format. Aquest llibre ho confirma. Llegint com va parir el programa i sabent què en pensava, de la ràdio com a mitjà, t'adones que tot plegat estava pensat i repensat. Perquè, una cosa que acabes aprenent —als mitjans de comunicació i a la vida— és que si dediques un temps a pensar el com i el què, tens més possibilitats de fer una cosa presentable.

Llegint aquest llibre comproves que en Vendrell en sabia molt, de ràdio, i et queda el dubte de si això ho duia a dins ja de sèrie, si va ser intuïció o és que sabia observar. La qüestió és que tenia ofici. OFICI, una paraula que ell sempre deia i que hauríem d'obligar-nos a emprar més sovint.

Però aquest llibre, a banda d'una autobiografia feta per l'autor sense saber-ho, de ser un recull de mirades sobre un senyor de fer feines i d'una classe sobre fer ràdio, és una radiografia d'aquell país dels anys noranta del qual no queda res, ja. Ni ningú. Mirant els convidats de *L'orquestra*, veus noms que no han tingut relleu. I si compares el nivell d'aquelles tertúlies amb el de les actuals... bé, millor deixem-ho estar.

La ràdio Lavis fa més de quaranta anys que va anar a parar a la brossa. Però queden els records dels sons que van sortir pels forats d'aquella funda horrorosa, sobretot els d'un senyor amb qui no vaig coincidir mai enlloc i que resulta que és qui té la culpa de tot. O sigui: molt agraït per haver provocat el que no va saber mai que havia provocat.

Si aixequés el cap

ALBERT OM

Si Jordi Vendrell aixequés el cap —ell que fa quaranta anys ja es queixava que els cassets recopilatoris treien els continguts fora de context— veuria com ara les emissores de ràdio esquarteren els programes en fragments buscant a les xarxes socials una notorietat espumosa i evanescent, sense que s'hagi demostrat encara que tota aquesta dispersió et fidelitzi la clientela ni que serveixi perquè algú, més enllà dels amos de les plataformes, pugui guanyar-s'hi les garrofes.

Si Jordi Vendrell aixequés el cap i entrés en un estudi de qualsevol emissora —ell que sempre deia que els locutors no havien d'ensenyar gaire la cara, perquè la ràdio és imaginació— se sorprendria de veure-hi més càmeres de televisió que micròfons, perquè ara els continguts radiofònics es veu que s'han de servir en imatges, que si no, no es consumeixen. El vídeo no ha matat l'estrella de la ràdio, però la ràdio sembla que hagi decidit ser la tele pobra, sense prou recursos per, com a mínim, fer-la amb dignitat.

Si Jordi Vendrell aixequés el cap —ell que sempre negava que tot estigués inventat— descobriria graelles cada vegada més mimètiques i magazins més llargs, i s'adonaria que, en aquests gairebé vint-i-cinc anys que fa que ja no hi és, l'excitació al voltant de l'actualitat ha anat desplaçant el neguit per la creativitat. Podríem continuar fent llista d'aspectes de la ràdio actual que segurament generarien incomoditat a Jordi Vendrell, si aixequés el cap: la ignorància desvergonyida amb què alguns s'hi expressen (de la qual Sergi Pàmies se'n queixa sempre que pot) o l'absència d'aquell català genuí i modern que —mal m'està dir-ho— era el segell de tots els programes de la Mercantil Radiofònica.

Quan Jordi Vendrell es va morir, Jordi Pujol encara hi era. Ja feia vint-i-un anys que manava i n'hi quedaven dos més, abans no arribessin els «sociates»: primer, Pasqual Maragall i després, José Montilla.

Hauria encaixat Jordi Vendrell en una Catalunya Ràdio gestionada pel govern tripartit? RAC1, l'emissora del Grup Godó creada un any abans de la mort de JV, l'hauria fitxat? Són preguntes que no tenen resposta i, precisament per això, plantejar-les pot tenir un interès recreatiu. On s'hauria sentit lliure, Jordi Vendrell? On hauria pogut desplegar el seu talent intuïtiu i anàrquic en aquest primer quart de segle XXI?

Posats a imaginar, el veig com una de les grans tuitstars catalanes. Hauria estat dels primers d'entrar a Twitter i, qui sap, potser també dels primers de marxar-ne. M'agrada pensar que ell i Quim Monzó haurien divertit (i acompanyat) la clientela, cadascú des del seu compte, però conxorxats en la distància, com si formessin ara *la Mercantil piuladora*. Instagram, que va néixer el 2010, quatre anys després de Twitter, no compto que li hagués interessat gaire, ni professionalment ni personal.

Si als oients ens va ensenyar què era aquell Internet prehistòric dels anys noranta, per què no podem pensar que ell hauria estat el pioner dels pòdcasts en català? Des d'un territori de màxima llibertat, hauríem tornat a escoltar la seva riallada cràpula i la seva veu nasal i seductora. Ves a saber de què hauria sigut el seu pòdcast, potser n'hauria fet uns quants, canviant de continguts en funció dels seus interessos de cada moment. Hauria hagut de batallar, això sí, per trobar un finançament que li permetés mantenir uns estàndards de qualitat en la realització i en el guió que s'assemblessin més a la ràdio que feia ell que no a molts dels pòdcasts que han vingut després. Amb aportacions de subscriptors o, de tant en tant, si l'haguessin convençut, enregistrant el pòdcast a un teatre davant d'un públic que hauria pagat entrada per escoltar-lo i per veure'l, suposo que amb les ulleres de sol posades. Se'm fa més difícil anar més enllà i imaginar-me un canal de Youtube de Jordi Vendrell o un Twitch, però *chi lo sa*, aquesta és la gràcia de les ucronies recreatives.

Quan vaig conèixer Jordi Vendrell, jo tenia disset anys, feia un programa de música i un d'entrevistes a Ràdio Taradell i ja havia decidit que el curs següent em matricularia a Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma. El meu cap d'estudis a l'institut Jaume Callís de Vic era Robert Vendrell, el germà d'en Jordi. Ell, que sabia que cada nit, fins que em quedava adormit, escoltava *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*, un dia em